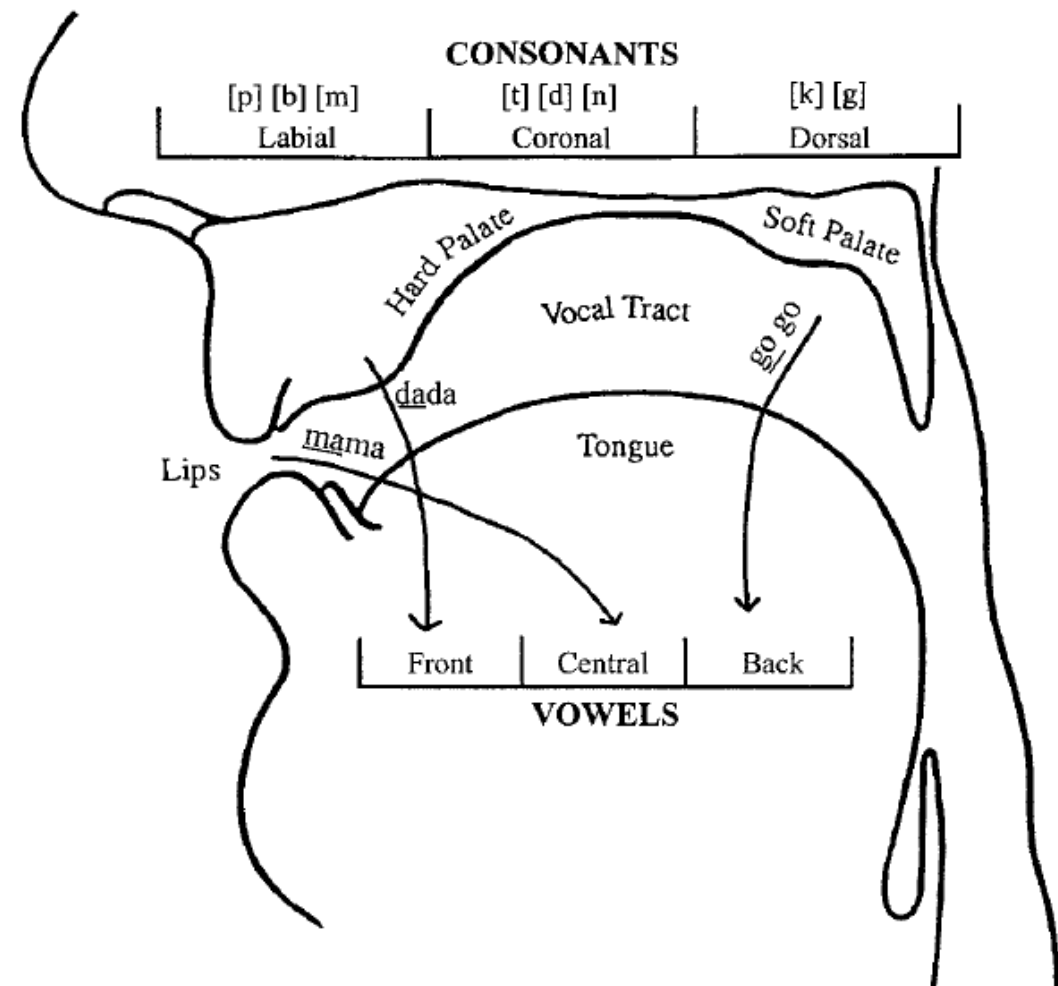

KOMBINACE KONSONANTŮ S VOKÁLEM NAPŘÍČ JAZYKY

A) Preference CV kombinací napříč jazyky

- *Labiální + Nízké* (především a-ové V)
 - *Koronální + Přední*
 - *Dorzální + Zadní* (především zadní zaokrouhlené V)
- potvrzeno pro více než 30 jazyků a také u dětí při žvatlání a při tvorbě prvních slov u dětí
 - artikulační a auditivní vysvětlení

Ale!

- rozdělit koronály na dentály/alveoláry × post-alveoláry/palatály?

čeština: procentuální hodnoty odchylky mezi doloženou a očekávanou frekvencí CV kombinací v domácích slovech (33 966 slov)

	Labiály	Alveoláry	Palatály	Veláry
Přední	-7,16	-10,30	41,49	-30,22
Nízké	5,43	4,33	-20,51	13,88
Zadní	1,73	5,97	-20,98	16,35

Procentuální počet jazyků, ve kterých je odchylka mezi O/E větší než 15 %

slovanské (n = 18)

	Labiály	Alveoláry	Palatály	Veláry
Přední	0	16,7	77,8	0
Nízké	33,3	66,7	44,4	27,8
Zadní	83,3	27,8	5,6	100

další ie. jazyky (n = 42)

	Labiály	Alveoláry	Palatály	Veláry
Přední	16,7	42,9	40,5	0
Nízké	23,8	2,4	14,3	57,1
Zadní	4,8	9,5	38,1	69,0

ne-ie. jazyky (n = 20)

	Labiály	Alveoláry	Palatály	Veláry
Přední	45,0	20,0	65,0	0
Nízké	30,0	5,0	20,0	35,0
Zadní	10,0	25,0	15,0	45,0

B) Preference VC kombinací?

- podobné preference jako u CV zjištěny i pro kombinace VC, ale zkoumáno jen menší počet jazyků

Viz: Rousset, I. (2003). From lexical to syllabic organization: Favored and disfavored co-occurrences. *Proceedings of the 15th International Congress of Phonetic Sciences*, 715–718. <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01983961/document>

- u VC není jasná slabičná příslušnost C (srov. /po.le/ × /pol.ňĩ/)
- pokud jsou u VC a CV stejné preference, pak je rozpor s pravidlem Vyhýbání se podobnému místu artikulace (Similar Place Avoidance), tj. u CVC budou oba konsonanty podobné

PLATÍ PREFERENCE VC PRO ČEŠTINU?

- materiál: 13 náhodně generovaných vzorků 3 000 domácích kořenů (z databáze 6 948 kořenů)
- preference CentrálníV+Labiála, PředníV+Alveolára/Palatála, ZadníV+Velára nepotvrzeny
- zjevná však byla dispreference PředníV+Labiála a preference ZadníV+Labiála
- zbylé kombinace nesignifikantní nebo různé preference napříč vzorky
- podobná situace pro 1 015 jednoslabičných domácích slov zakončených na C

Procentuální odchylky mezi D/O frekvencí a jejich signifikantnost pro VC kombinace v češtině

	Labiály	Alveoláry	Palatály	Veláry
Přední	-15,20 (-)	7,82	-3,46	-11,58
Střední	-5,05	3,01	-2,05	-4,18
Zadní	30,87 (++)	-16,26 (-)	7,88	23,83 (+)

C) CV KOMBINACE V ČEŠTINĚ: MATHESIOVO FONOTAKTICKÉ PRAVIDLO

(A1) Kombinace **palatální konsonant + zadní vokál** se vyskytují hlavně:

- (a) na morfologické hranici (*choťů, koňovi*)
- (b) v přejatých slovech (*show, newton, džus*)
- (c) v expresivních a zvukomalebných slovech (*ťukat, ňufat, ňouma*)

• podobně omezené jsou v češtině prý i další kombinace (nutno ověřit):

- (A2) palatální konsonant + /a/
- (A3) /c/ + zadní vokál, /c/ + /a/
- (B1) velára + /e/
- (B2) /r/ + /e/

Detaily in: Bičan, Aleš. 2020. „Kombinace konsonantu s vokálem v českých slovech cizího původu“. *Slovo a slovesnost* 81, 163–194. https://ujc.avcr.cz/phword/bican_kombinace-konsonantu-s-vokalem_offprint.pdf